

WIJ MAKEN ER 'SAMEN-LEVEN' VAN

Vrijwilligers met asielzoekers en vluchtelingen uit Houthalen-Helchteren beschouwen hun engagement. Kritisch, genuanceerd en vooral als warme oproep naar nieuwe medestanders.

(foto: auteur onbekend)

Wij voelen ons met een aantal vrijwilligers van bij de aankomst van de eerste vluchtelingen in het noodopvangcentrum van *Houthalen-Helchteren* in september 2015 sterk betrokken bij het wel en wee van de honderden asielzoekers die er reeds gepasseerd zijn of die nu nog in het opvangcentrum toekomen en verblijven. Door de vele contacten met de bewoners in en buiten het centrum zijn wij vrij vertrouwd met de problemen die nieuwkomers er tegenkomen.

Wij zijn vooreerst dankbaar voor het goede werk dat professionele assistenten er verrichten. Zij doen vaak heel wat meer dan instaan voor bed, bad, brood. De meesten van hen zijn, binnen het strikte deontologische kader van hun opdracht, werkelijk begaan met de bewoners van het centrum, niet alleen door hen materieel en administratief bij te staan maar ook door hen mentaal en geestelijk te ondersteunen. Ook mensen die werkzaam zijn in de eerstelijnsvoorzieningen van de gemeente *Houthalen-Helchteren* maken daar werk van. Alle waardering en support voor hun inzet!

Maar evenzeer voelen wij de pijnpunten.

GLBAAL BELEID

De feitelijke situatie

Wij staan verbaasd over het feit dat, bij het toekomen van de vluchtelingen, politieke partijen, religies, het netwerk van socio-culturele verenigingen in eerste instantie niet hebben ingespeeld op de menselijkheid en de goede wil van veel Vlamingen door een positieve, humanitaire stroming, gericht op onthaal, gastvrijheid, hulp, blijvende goodwill op gang te brengen. Door haast onmiddellijk te kiezen voor een terughoudende opstelling en een repressief beleid, door de achterdocht en de angst voor vreemdelingen als hefboom te gebruiken, zowel verbaal als in de praktijk, – of een aanpak die althans zo wordt gepercipieerd – heeft de politiek, vooral op nationaal vlak, heel veel welwillendheid afgeblokt en, zo niet een sfeer van wantrouwen en vijandigheid, dan wel van afstandelijkheid en onverschilligheid in de hand gewerkt.

(foto: Els Colemont)

Tot op vandaag wordt een discours gehanteerd dat niet de geest weerspiegelt van de mensenrechten en de waarden die vormgegeven hebben aan onze samenleving en van waaruit wij als vrijwilligers mensen proberen nabij te zijn en te helpen. Het gaat om de pijlers waarop onze maatschappij gebouwd is: menselijkheid – uitgeschreven in charters zoals de *Universele Verklaring van de Rechten van de Mens*, het *VN-Kinderrechtenverdrag*, de

*Conventie van Genève*¹ – solidariteit, gerechtigheid, vrijheid en, daaraan voorbij, grootmoedigheid, mensenliefde, openheid, bereidheid om te delen en samen te werken, barmhartigheid, hoop en moed ... Kortom een aantal basiswaarden van ons westerse beschavingsmodel.

Hoe het anders kan ...

Wij verwachten van de politiek meer dan het handhaven van een status quo en het afschermen van een aantal verworvenheden. Moeten politici en partijen ook geen nieuwe perspectieven openen, mensen en organisaties verzamelen rond visies en projecten die het beste in de mens en in de samenleving aanspreken en daarmee nieuwe wegen (durven) opgaan? Men kan daarbij varen op het kompas van het welzijn voor mensen die nu niet of te weinig gezien worden, asielzoekers en vluchtelingen inbegrepen.

(foto: Sarina Winters)

Waarom in samenwerking met de aanwezige krachten – mensen, organisaties en instellingen met een groot hart, heel veel creativiteit en een grote deskundigheid ter zake – geen ethisch-maatschappelijke stroming op gang brengen en inzetten op het zoeken naar alternatieven voor een toekomst waarin solidariteit het haalt op krampachtig eigenbelang, vertrouwen op angst, samenleven in vrede op een heilloze confrontatie, morele overwegingen op een zakelijke benadering, een toekomstgerichte visie op kortetermijndenken? Is dat ook voor onze kinderen en kleinkinderen niet van levensbelang? Dat die samenleving divers zal zijn, daarover bestaat geen twijfel. Trouwens het potentieel aan menselijkheid en veelzijdige deskundigheid dat in de centra aanwezig is, zou ook een aanwinst zijn voor onze samenleving.

¹ De *Conventie van Genève* erkent als vluchteling mensen die omwille van hun ras, godsdienst, nationaliteit, politieke overtuiging, het behoren tot een bepaalde sociale groep vervolgd worden of die een land in oorlog ontvluchten.

Wat met de mensen in het noodopvangcentrum van Houthalen-Hechteren?

Komt daar op dit ogenblik – maandag 26 maart 2018 - nog een ontgoocheling bij: de aankondiging van de sluiting van het asielcentrum van Houthalen-Hechteren. Die sluiting – die voor velen ingrijpende gevolgen heeft! - wordt zonder medeweten van de betrokkenen – de asielzoekers en de vluchtelingen zelf, de professionele en vrijwillige medewerkers en andere actoren – als een niet meer te bespreken beslissing gepresenteerd.

(foto Els Colemont)

Waarom ook hier geen toelichting, geen verantwoording, geen uitzicht op beter, wat misschien wel de bedoeling is maar niet als dusdanig gecommuniceerd wordt? In welk kader past die maatregel? Hoe draagt hij bij tot het welzijn van mensen en van onze samenleving? Van welke visie op de mens en de wereld gaat men uit?

PROCEDURES

Vluchtelingen en asielzoekers komen van bij hun aankomst terecht in een complexe juridisch-administratieve wereld. Het eerste gesprek - in een taal die zij niet kennen of in een register waarmee zij niet vertrouwd zijn - met de ambtenaren van de *Dienst Vreemdelingenzaken* is vaak bepalend voor hun kansen op een verlengd of definitief verblijf in ons land.

Hun eerste versie van wat zij meemaakten wordt lang daarna afgetoetst in een tweede gesprek. Elke tegenspraak, elke vergetelheid, elke onlogica resulteert in een niet-erkenning en een uitwijzing.

WERKPUNTEN

Wij ontmoeten bij de asielzoekers en de vluchtelingen hoogstaande mensen, zowel human als qua cultuur, vorming, levenshouding ... Zij zouden een aanwinst zijn voor onze samenleving. De meest kwetsbaren onder hen – analfabeten, alleenstaanden, ouderen, jongeren, kinderen ... - kunnen niet zonder onze steun om een kans te maken op regularisatie, op een nieuw leven en een hoopvolle toekomst.

De situatie van vele van die asielzoekers en vluchtelingen is niet te benijden. Gemiddeld twee jaar of langer wachten op een uitspraak over hun toekomst – mogen blijven of verplicht terugkeren – is psychisch zwaar, zo niet ondraaglijk.

Het gebrek aan privacy, zowel van alleenstaanden als van gezinnen, heeft niet alleen te maken met de beperkte ruimte, maar ook met het voor lange tijd samenbrengen van mensen met verschillende intellectuele, culturele, sociale, religieuze en politieke achtergronden in eenzelfde leefruimte. Dat leidt soms tot onvoorziene spanningen.

(foto Els Colemont)

Velen onder hen raken in de knel als hun asielaanvraag wordt afgewezen. Dat gebeurt op basis van hun eerdere verklaringen maar ook van een inschatting van de globale veiligheidssituatie in hun land van herkomst. Velen vrezen voor hun leven als ze terugkeren. Ze hebben hier inmiddels meestal een heel inburgerings- en integratieparcours afgelegd: de taal geleerd, contacten gelegd met mensen van hier, deelgenomen aan allerlei initiatieven en activiteiten, hun diensten aangeboden aan wie erom vroegen, uitgekeken naar een betrekking en daarvoor de nodige kwalificaties verworven ...

Kiezen om, ondanks een 'negatief', toch in België te blijven betekent terecht komen in de illegaliteit, dakloos worden ...

Vrijwilligers(organisaties) die hen uit ethisch- humanitaire overwegingen willen opvangen en voorhelpen, worden afgeschrikt en in gewetensnood gebracht door het risico op een strafrechtelijke veroordeling. Daartegenover staat de ethisch-juridische en de gewetensplicht om mensen in nood bij te staan. Dat op zijn beloop laten, lijkt op *schuldig verzuim*. Structureel zijn er zo goed als geen voorzieningen die aan die specifieke vraag tegemoetkomen

LOKALE POLITIEKE OPTIES

Als burgers van *België* en van de gemeente *Houthalen-Helchteren* vinden wij verkiezingen – zowel lokaal, regionaal als nationaal - een belangrijke aangelegenheid. Ze zijn het forum bij uitstek voor de democratie en de grondrechten waarop die gebaseerd is. Stemmen is een jawoord geven aan die bestuursvorm en die zodoende sterker en efficiënter maken in de opbouw van de maatschappij en in het betrekken van alle inwoners daarbij. Onder hen ook asielzoekers en vluchtelingen. Stemmen is de belangrijke rol erkennen van de politiek en een teken van vertrouwen in de dialoog tussen burgers en politieke verantwoordelijken.

Er zijn in dat kader een aantal beleidsaspecten die ons bijzonder ter harte gaan en die wij dan bij die gelegenheid ook graag onder de aandacht brengen van de politiek.

Een positief klimaat t.o.v. vluchtelingen en asielzoekers

Door de opvang en begeleiding van vluchtelingen mee op te nemen in de programma's van de politieke partijen die deelnemen aan de gemeenteraadsverkiezingen, maakt men kenbaar dat men die problematiek *ziét* en erkent en dat men, in overleg met de belanghebbenden en met de vrijwilligers en medestanders van deze bevolkingsgroep en met het socio-culturele middenveld, progressief wil zoeken naar het creëren van een meer positief en geëngageerd klimaat bij de bevolking en naar meer betrokkenheid en daadwerkelijke ondersteuning van asielzoekers en vluchtelingen.

Is er een gezamenlijk overleg mogelijk met alle betrokkenen om een solidariteitsactie op gang te brengen in functie van een constructief samenleven i.p.v. een wij-zij polarisatie? Een sociale mediacampagne, gesteund door lezersbrieven in diverse persuitgaven, zou die netwerking interactief kunnen versterken.

Naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen zouden we graag in dialoog gaan, zowel met politici persoonlijk als tijdens publieke politieke debatten. Kunnen daarbij burgers in duo met een nieuwkomer betrokken worden en beleidsvoorstellen doen met het oog op een nieuw sociaal frame?

Een doorgangshuis

Kunnen we tijdens dat overleg en daarna gezamenlijk onderzoeken of er een open doorgangshuis kan komen dat via een publiek-civiele samenwerking coöperatief kan beheerd worden? Men zou er psychische en pedagogische hulp voor alleenstaanden, ouders, kinderen en jongeren kunnen aanbieden, zowel voor bewoners van het asielcentrum als voor andere mensen in nood, zoals daklozen, mensen met en zonder papieren.

Kunnen we daarbij ook een beroep doen op de eerstelijnsvoorzieningen? Hoe de wirwar aan hulp, protocollen en procedures, diensten ... overzichtelijk maken en ervoor zorgen dat die toekomen aan wie het echt nodig hebben?

Een opvangcel of –structuur voor mensen van wie de asielaanvraag werd afgewezen

In principe dienen zij het asielcentrum te verlaten en terug te keren naar hun land van herkomst. Maar de situatie op het terrein is vaak heel wat complexer. Zij zijn er niet meer welkom, lopen er aan tegen dezelfde problemen als die waarvoor ze hun land ontvluchtten,

worden bedreigd in hun fysieke integriteit, tot en met uitsluiting uit de gemeenschap, gevangenis, martelpraktijken en de dood toe.

Om alle juridische middelen waarop zij zich beroepen, uit te putten dienen zij in ons land na het gedwongen verlaten van het asielcentrum althans voorlopig een verblijfplaats te vinden.

RELIGIES en LEVENSBESCHOUWINGEN

Religies en niet-religieuze humanistische levensbeschouwingen ervaren het, vanuit een gelovig-humane opstelling of vanuit een humanistische achtergrond, als hun plicht om medemensen in nood 'asiel' aan te bieden en het voor hen op te nemen. Zij kunnen zich afvragen in welke mate zij, zowel lokaal, regionaal als nationaal, een actievere rol kunnen opnemen in het beschermen, begeleiden en integreren van vluchtelingen en asielzoekers in hun netwerken en in onze samenleving, met een bijzondere aandacht voor mensen van wie de asielvraag werd afgewezen.

MIDDENVELD

Het socio-culturele middenveld heeft een lange traditie in het opkomen voor de rechten van mensen, van de meest kwetsbare in het bijzonder. Asielzoekers maken daar vandaag deel van uit. Door stem te geven aan hun noden en verlangens en zich meer in te werken in hun precare situatie kunnen zij in belangrijke mate bijdragen tot een gunstiger klimaat en een creatiever en doortastender onthaal- en integratiebeleid.

(foto Etneo Cosimo)

TOT BESLUIT

Er is in heel dit domein veel meer mogelijk dan er vandaag gebeurt. Als de politiek, de religies en het middenveld met elkaar in overleg gaan en elkaar vinden, kunnen zij, ook lokaal, een humaner, onbaatzuchtiger en gastvrijer beleid uittekenen dat meer conform de geest is van de meest inspirerende en constructieve visies en waarden die onze samenleving dragen en tot een baken van vertrouwen en hoop voor de toekomst maken.

We hebben de keuze ...

*De keuze is eigenlijk simpel.
Of we stappen in de neerwaartse spiraal van geweld die geweld oproept.
Of in de opwaartse spiraal van geweld die liefde ontketent.
Liefde die alles overstijgt.
Het volstaat te herinneren waar we vandaan komen
en waar we terug naar toe bewegen.
Ons te ontdoen van alle vormen waarmee we ons identificeren.
En dan voelen we waar het eigenlijk om draait.
De aarde draait om z'n as.
Een mensenleven draait om liefde.
Liefde die licht en schaduw omarmt.
Daar begint het, en daar houdt het op.*

Kristien Verellen

Houthalen-Helchteren – 8 mei 2018

Namens enkele vrijwilligers uit Houthalen-Helchteren binnen en buiten het noodopvangcentrum waarvan de sluiting voorzien is voor het einde van 2018.

Els Colemont - Hubert Schepers - An Knaepen - Jos Lievens en Gerard Aerts

Contact: Elscolemont3@gmail.com